

II KERKESA AGREGATE, OFERTA AGREGATE, EKUILIBRI AGREGAT

Kerkesa agregate apo (AD) paraqet sasine e malrave dhe te sherbimeve perfundimtare qe konsumatorët, firmat, qeveria dhe te huajt jane te gatshem te blejne per qdo nivel te dhene qmimi. Dhe komponentet kryesore te kerkeses agregate jane pra (C)-**konsumi**, (I)-**investimet** (G)-**shpenzimet qeveritare per mallra dhe sherbime** dhe (Nx)-**eksporti neto**..

Kurba e kerkeses agregate shpreh lidhjen midis GDP real dhe nivelit agregat te qmimeve, duke i mbajtur pandryshuar faktoret te tjere.

Konsumi(C)- paraqet komponentin me kryesor te kerkeses agregate AD, dhe ndikon shume ne sjelljet e lerkeses agregate.

Investimet(I)- jane komponenti i rendesishem i kerkeses agregate (AD)

Shpenzimet qeveritare(G)- varen drejtperdrejt nga vendimet e qeverise, pra edhe nga politika e saj, qe pereben nje komponent tjetër te rendesishem te AD.

Eksporti neto(NX) paraqet vleren e differences midis eksportit dhe importit....

Faktoret qe percaktojne sjelljen e kurbes se kerkeses agregate (AD) jane:

1.Efekti i balanceve reale- pra ekziston nje lidhje negative midis konsumit dhe nivelit te qmimeve. Dihet se vlere e parase matet se sa mund te blihet me to, dhe ne rastin e uljes se nivelit te qmimeve vlere e paras ngritet sepse me ato para mund te blihen me shum mallra dhe sherbime, pra konsumatorët behen me te pasur. Mirpo gjithashtu ata mund te zavendesojne parat e kursyera me mallra dhe sherbime dmth mund te paksojne bilancet e tyre monetare dhe te shtojne shpenzimet monetare per mallra dhe sherbime sepse vlere reale e kursimeve eshte rritur...renia e nivelit te qmimeve per te dyja keto arsye do te shoqerohet me rritjen e kerkeses per mallra dhe sherbime, rritja e nivelit te qmimeve do te kishte efekt te kundert.

2.Efekti i normave te interesit- kur ngritet niveli i qmimeve, ulet sasia e balanceve reale monetare, pra konsumatorët do te kene nevojë per me shum para per te blere mallra dhe sherbime qe deshirojne.

3.Efekti i tregtise se jashtme-nje nga komponentet e AD eshte edhe eksporti neto. Volumet e eksporteve dhe importeve varen varen nga niveli relativ i qmimeve. Psh. Nese niveli i qmimeve ngrihet ne vendin tone ne krahasim me nivelin e qmimeve te vendeve te tjera, blersit tane do te blejne me shume mallra te importuara, me pak mallra shqiptare do te blejne edhe vendet e tjera.

Pra zhvendosja e kurbes se kerkeses djathtas (AD) mund te ndikoj edhe rritja e investimeve autonome, shpenzimeve qeveritare, eksporteve neto, fitimeve te pritura, si dhe ulja e normave te interesit. Ndersa veprimi i ketyre faktoreve ne kahje te kundert pra nese ulen keta faktore atherë kemi zhvendosjen e (Ad)kurbes se kerkeses ne te majt.

Monetaristet konsiderojme si mjet kryesore te menaxhimit te AD pikerisht manipulimin me oferten monetare.

Oferta agregate dhe faktoret percaktues te saj- Oferta agregate (AS) paraqet vellimin total te produktit qe prodhuesit jane te gatshem dhe ne gjendje te ofrojne ne treg me nivele te ndryshme te qmimeve. Dhe duhet te dallojme ne AS periudhat afatshkurta dhe afatgjata.

Periudhe afatshkurter paraqet ate periudhe gjate se ciles me ndryshimin e kerkeses apo te ofertes ndryshojne qmimet e mallrave dhe te sherbimeve por jo pagat

Periudha afatgjate eshte periudhe kohe e mjaftueshme qe si qmimet ashtu edhe pagat te pershtaten ndaj qdo ndryshimi ne kerkes apo oferte.....

Funksioni I **ofertes** ne periudha **afatshkrutera** paraqet lidhjen midids sasise se mallrave dhe sherbimeve perfundimtare (GDP REAL) dhe nivelit te qmimeve, duke I mbajtur faktoert tjere te pandryshuar. Pra kurba e pfertes ka prirje pozitive se me ngritjen e qmimeve ngritet edhe oferta e ssise se mallrave dhe sherbimeve(GDP real).

Ekzistojne dy faktore qe ndikojne ne kurben e AS.

Produkti potencial- sjellja e kurbes se ofertes varet nga produkti potencial apo nga kapaciteti prodhues I ekonomisë.

Sjellja page-qmim

Kenjsianet- per sjelljen e kurbes se ofertes agregate (AS) eshte horizontale ne periduha afatshkurta.

Klasiket-mendojne se ne periudha afatshkurta kurba e kerkeses eshte vertikalisht lart.

Oferta agregate ne periudha afatgjata- mendojne se kurba ka prirje vertikalisht lart(si klasiket)..... Per shkak se ne periudha afatgjata produkti aktual perputhet me ate potencial dhe rriten qmimet.....gjithashtu ne periudha afatgjaga te gjitha qmimet dhe kostot perfshire pagat, behen pfleksibile.....gjithashtuuu edhe ketu ndikojne nje varg faktoresh ne oferten agregate ne periudha agatgjata, pra qe e dryshojne AS.

Tarifat,

Qmimet e inputeve materiale,

Produktiviteti, g

Goditjet e ofertes,

Prirjet lidhur me inflacionin.

EkUILIBRI makroekonomik

EkUILIBRI makroekonomik arrihet kur oferta agregate barazohet me kerkesen agregate, pra kur ssisa e produktit total real qe jane te gatshem te ofreojne shitesit me nje nivel te dhene qmimesh eshte e barabart me sasie e produktit total real qe jane te gatshem te blejne konsumatore, frimat e biznesit, qeveria apo te huajt me kete nivel qmimesh.....

Pra pika E eshte pika e ekuilibrit pra ku pritet AD me AS dhe kjo poike me shkurt tregon se njerzit jane te gatshem dhe ne gjendje te blejne sasisne Q me nivelin e dhene P qmimesh.

Modeli klasik- sipas modelti klasik prodhimi aktual gjithmon perputhet me prodhimin potencial si dhe politika makroekonomike nuk mund te ndikojne as ne nivelin e prodhimit apo te papunsise.

Modeli kenjsian- pra ekuilibri mund te ekzistoje edhe ne kushtet e mos perdorimit te plote te burimeve, madje edhe me papunsi masive. Si dhe qeveria permes politikave monetare e fiskale mund te stimuloj ekonomine ne punzenie te plote... pra qendrimi klasik shpreh dyshimin lidhur me nevojën e nderhyrjes se qeverise per ta stabilizuar cilin e biznesit.....sipas klasikeve politika qeveritare nuk qqon ne rritjen e prodhimit por ne rritjen e qmimeve. Ndersa kenjsianet mendojne se qeveria mund dhe duhet te nderhyje duke ndikuar ne rritjen e prodhimit ne kushtet e dobta ekonomike, apo ne uljen e tij ne periudhat ekspansioniste.